

Raadsvergadering datum	:	26 mei 2025
Onderwerp	:	Decentralisatie-uitkering 2025 Bibliotheken Noord Fryslân
Portefeuillehouder	:	Wethouder M. Vellinga
Zaaknummer	:	464381

Beslispunten

1. Aan Stichting Bibliotheken Noord Fryslân (BNF) voor 2025 de decentralisatie-uitkering van € 100.000,00 te verlenen, voortkomend uit de komende wijziging in de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen;
2. Dit te bekostigen uit de decentralisatie-uitkering die voor 2025 door het Rijk via het Gemeentefonds aan de gemeente Vlieland is uitgekeerd.

Samenvatting

De Rijksoverheid heeft via het Gemeentefonds voor 2025 een decentralisatie-uitkering van € 100.000,00 beschikbaar gesteld voor de gemeente Vlieland om de bibliotheek te versterken. Deze uitkering is een voorloper op de komende wijziging van de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in 2027. Met dit voorstel wordt door middel van een begrotingswijziging de decentralisatie-uitkering aan Stichting Openbare Bibliotheken Noord Fryslân uitgekeerd.

Aan de raad,

1. Aanleiding

Stichting Openbare Bibliotheken Noord Fryslân (BNF) verzorgt het bibliotheekwerk op Vlieland. BNF is partner en uitvoerder van beleid gericht op verschillende thema's, zoals de preventie en bestrijding van laaggeletterdheid en digitale inclusie. Deze thema's zijn uitgewerkt in het Beleidsplan BNF 2023-2026 (bijlage 1) met bijbehorende begroting voor 2025 (bijlage 2 en 3).

De Rijksoverheid heeft via het Gemeentefonds voor 2025 een decentralisatie-uitkering van € 100.000,00 beschikbaar gesteld voor de gemeente Vlieland om de bibliotheek te versterken. Deze uitkering is een voorloper op de komende wijziging van de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in 2027.

2. Beoogd resultaat

Door het verstrekken van de decentralisatie-uitkering aan BNF maakt de gemeente Vlieland de verdere ontwikkeling van de openbare bibliotheek op Vlieland mogelijk. De openbare bibliotheek is de plek voor persoonlijke ontwikkeling, kennisdeling en het bevorderen van een inclusieve samenleving. De openbare bibliotheek biedt iedereen, ongeacht achtergrond, gelijke toegang tot informatie, cultuur en kansen.

De openbare bibliotheek heeft als hoofdfunctie:

1. Het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
2. Bieden van ontwikkeling en educatie;
3. Bevorderen van lezen en kennis laten maken met literatuur;
4. Organiseren van ontmoeting en debat;
5. Kennis laten maken met kunst en cultuur.

3. Relatie met omgevingsvisie

De diensten die de bibliotheek op Vlieland te bieden heeft dragen bij aan het leidende principe uit de Omgevingsvisie om een inclusieve samenleving te waarborgen: *“Als kleine gemeenschap zorgen we ervoor dat we op elkaar passen en geven we iedereen, binnen ieders talenten en mogelijkheden, de gelegenheid volwaardig deel van de gemeenschap te zijn”*.

4. Argumenten

1.1 Met de extra bijdrage van € 100.000,00 kan BNF anticiperen op de wijziging van de Wsob

Met de wijziging van de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) zal onder meer een wettelijke zorgplicht voor gemeenten worden ingevoerd voor de openbare bibliotheek. De zorgplicht komt erop neer dat elke gemeente een volwaardige bibliotheekvoorziening heeft die voor alle inwoners toegankelijk is. Het Rijk ziet een volwaardige bibliotheek als: 'een goed bereikbare openbare bibliotheekvoorziening die de hele breedte aan maatschappelijke bibliotheekfuncties aanbiedt en daarmee van belang is voor de lokale gemeenschap'. Om dit te bewerkstelligen heeft het Rijk voor 2025 en 2026 een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld van €100.000.

2.1 De decentralisatie-uitkering is niet geormerkt

De decentralisatie-uitkering van € 100.000,00 die de gemeente ontvangt, is niet geormerkt. Echter is de decentralisatie-uitkering uitdrukkelijk bestemd voor het versterken van het bibliotheekwerk. Het ministerie van OCW benadrukt dit in een brief aan gemeenten (bijlage 4) en roept hen op het bedrag ook daadwerkelijk te gebruiken voor het versterken van het bibliotheekwerk. Daarnaast krijgt de provincie een toezichthoudende rol richting de gemeente om toe te zien op de invulling van de zorgplicht (bijlage 5).

2.2 Na 2026 wordt de decentralisatie-uitkering omgezet in een structurele bijdrage vanuit het Rijk .

Het ministerie van OCW heeft zekerheid gegeven en benadrukt dat de bijdrage vanuit het Rijk ook na de wetswijziging structureel is (bijlage 4). De inzet van het ministerie van OCW is dat iedere gemeente ook na 2026 jaarlijks minimaal € 100.000,00 krijgt voor het lokale bibliotheekwerk zodat uitvoering van de wettelijke zorgplicht een gedegen uitvoering kan krijgen. De huidige investeringen van de gemeente in het bibliotheekwerk maakt een krachtig netwerk mogelijk, aangevuld met de middelen via OCW zorgt dat voor de gewenste versterking. De toegankelijkheid en volwaardige rol van de bibliotheken worden hiermee in de toekomst geborgd.

2.3 Na wijziging van de Wsob moet de gemeente elke vier jaar een meerjarenplan vaststellen

Naar aanleiding van de wijziging van de Wsob worden de verplichtingen richting de gemeente vergroot. Elke vier jaar moet een meerjarenplan worden vastgesteld met financiële paragraaf, waarbij de gemeente aangeeft op welke wijze de Rijksmiddelen worden ingezet. Dit vraagt om een versterking van de afstemming tussen de gemeente en de bibliotheek.

5. Kanttekeningen/risico's

1.1 De besluitvorming over de reguliere subsidie en de decentralisatie-uitkering vindt los van elkaar plaats

De besluitvorming over de decentralisatie-uitkering heeft vertraging opgelopen, terwijl er al langere tijd bestuurlijke gesprekken lopen en verwachtingen zijn geschapen. Tijdens het bestuurlijk overleg tussen gemeenten en BNF op 15 mei 2024 is besproken dat BNF een sluitende begroting voor 2025 zou kunnen maken waarin de decentralisatie-uitkering is meegenomen. Er was echter niet in de begroting 2025 terug te vinden waar de extra middelen precies voor worden ingezet. In het bestuurlijk overleg van BNF op 22 november 2024 heeft BNF vervolgens voor iedere gemeente een toelichting op de begroting en lokale inzet aangeleverd, zo ook voor Vlieland (bijlage 3). Op 28 januari 2025 heeft het college van B&W vervolgens ingestemd met de reguliere subsidie voor BNF voor 2025. Destijds was er alleen nog te weinig informatie beschikbaar was over het structurele karakter van de decentralisatie-uitkering van €100.000 vanuit het Rijk, waardoor toen nog geen besluit is genomen over de gehele begroting voor 2025. Nu deze zekerheid wordt geboden, wordt het besluit over de decentralisatie-uitkering alsnog voorgelegd.

1.2 Het is voor BNF waarschijnlijk niet mogelijk om de decentralisatie-uitkering in 2025 optimaal in te zetten

Doordat de besluitvorming over de gehele begroting van 2025 pas halverwege het jaar plaatsvindt, kunnen waarschijnlijk niet alle kansen die de decentralisatie-uitkering biedt worden benut. Voor 2026 is het wenselijk om de decentralisatie-uitkering en de reguliere subsidie gelijktijdig te behandelen. Dit geeft ons de kans om de ontwikkelingen bij de bibliotheek en onze eigen beleidsontwikkelingen op onder andere het gebied van jeugd en cultuur te synchroniseren en bij aanvang van het kalenderjaar van start te kunnen laten gaan. Daarnaast is door BNF bevestigd dat wanneer gelden niet volledig worden ingezet, deze terecht komen in de bestemmingsreserve van BNF voor de gemeente Vlieland.

6. Uitvoering

Na instemming van de raad wordt de decentralisatie-uitkering aan BNF overgemaakt.

7. Communicatie

Na instemming van de raad wordt BNF op de hoogte gesteld.

8. Financiën

De Rijksoverheid heeft via het Gemeentefonds voor 2025 een decentralisatie-uitkering van € 100.000,00 beschikbaar gesteld. Door middel van een begrotingswijziging wordt de decentralisatie-uitkering aan het subsidiebudget voor Stichting Openbare Bibliotheken Noord Fryslân toegevoegd.

9. Juridische Zaken

-

10. Bijlagen

- Bijlage 1. Beleidsplan 2023-2026 Bibliotheken Noord Fryslân
- Bijlage 2. Begroting 2025 St. Openbare Bibliotheken Noord Fryslân
- Bijlage 3. Toelichting op de begroting 2025
- Bijlage 4. Brief minister OCW - Decentralisatie-uitkering openbare bibliotheken 2025-2026 wijziging
Bibliotheekwet
- Bijlage 5. Brief Provincie - versterking bibliotheeknetwerk en nieuwe zorgplicht

Vlieland, 22 april 2025

Burgemeester en wethouders van Vlieland,
M. Schrier, burgemeester
A. Idema, gemeentesecretaris

De raad van de gemeente Vlieland,

gelezen: het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 april 2025

overwegende dat: door het verstrekken van de decentralisatie-uitkering aan BNF de gemeente Vlieland de verdere ontwikkeling van de openbare bibliotheek op Vlieland mogelijk maakt

B E S L U I T:

1. Aan Stichting Bibliotheken Noord Fryslân (BNF) voor 2025 de decentralisatie-uitkering van € 100.000,00 te verlenen, voortkomend uit de komende wijziging in de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen;
2. Dit te bekostigen uit de decentralisatie-uitkering die voor 2025 door het Rijk via het Gemeentefonds aan de gemeente Vlieland is uitgekeerd.

Aldus vastgesteld in de raad van de gemeente Vlieland in zijn openbare vergadering van 26 mei 2025

de griffier,

de voorzitter,

M.G. Brinksma-Brandenburg

M. Schrier